

Rijeka, god. XVI, sv. 1, Rijeka, 2011., 121 str.

Prvi svezak časopisa *Rijeka* iz 2011. godine sadrži izlaganja sa znanstvenog skupa pod nazivom *Marko Antun de Dominis – znanstveni skup povodom 450. obljetnice rođenja* održan u »de Dominisovoj godini« UNESCO-a u povodu 450. obljetnice rođenja Marka Antuna de Dominisa, znamenitog nadbiskupa, filozofa, teologa, fizičara. Skup je održan 19. studenoga u Rijeci u organizaciji Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Rijeci i Povijesnog društva Rijeka te pod pokroviteljstvom grada Rijeke. Sudjelovalo je 11 izlagača koji su prikazali podrijetlo, život, djelovanje, teološku, filozofsku i ekumensku misao te povijesne okolnosti u kojima je djelovao de Dominis.

Nakon uvodne napomene uredništva slijede pozdravni govori Ivana Devčića, Zlatka Komadine i Milana Moguša. Prvi je prilog Petra Strčića »Rod/obitelj i prezime rapskih Dominisa« (1–6) u kojem autor analizom genealogije i onomasiologije obitelji Dominis konstatira kako je osim na Rabu zabilježeno postojanje obitelji Dominis i na drugim otocima Dalmacije. O podrijetlu roda izdvaja nekoliko mišljenja, prvo da su potomci knezova Krčkih/Frankapana, potom da su antički Rimljani odnosno Talijani te da su Hrvati iz Hrvatske i Bosne. Marijan Jurčević razlaže teološku misao Marka Antuna de Dominisa te dokazuje, kroz njegove stavove o primatu u Crkvi i hereticima, kako je cilj Dominisove teologije otvaranje novih puteva (»Teološka misao Marka Antuna de Dominisa«, 1560.–1624.) (7–11).

Marka Antuna de Dominisa kao preteču ekumenizma prikazuje Milan Špehar u radu »Ekumenizam u djelu Marka Antuna de Dominisa« (13–18). Autor ističe Dominisove stavove o crkvenoj hijerarhiji – treba biti takva da biskupi budu odgovorni za svoju mjesnu Crkvu i suodgovorni za cjelokupnu Crkvu, te o Kristovoj crkvi – jedna je za sve kršćane. Rekonstrukcijom stanja u filozofiji u doba de Dominisa te njegovim doprinosom novovjekovnoj filozofiji, filozofiji politike i filozofiji znanosti – otkrića u optici te teoriji duge, bavi se Aleksandra Golubović u radu »Filozofski dio u djelu Marka Antuna de Dominisa« (19–26).

Franjo Šanjek istražuje sukob de Dominisa s Rimskom kurijom, papom Urbanom VIII. i Oficijem svete inkvizicije do kojega je došlo zbog zalaganja de Dominisa da se izvrši revizija crkvenih struktura vezanih uz politizaciju, bogaćenje i sekularizaciju (»Markantun de Dominis i inkvizicija«, 27–30). Odnos senjskih uskoka i de Dominisa u vrijeme kada je bio senjski i modruški biskup te stanje potonjih biskupija obrađuje Mile Bogović u radu »Biskupije senjska i modruška u vrijeme Dominisove uprave« (31–37).

»Marko Antun de Dominis kao splitski nadbiskup« (39–45) tema je članka Marka Medveda u kojem autor nastoji dati širu sliku o razdoblju života de Dominisa od 1603. do 1616. godine, kada je djelovao kao splitski nadbiskup. Vinko Ribarić u radu »John Owen Dominis kao posljednji upravitelj havajskog kraljevstva« (47–52) obrađuje život Johna Owena Dominisa, kod nas manje poznatog člana obitelji de Dominis s otoka Raba. Koncizan opis rapske rezidencije obitelji Dominis donosi Marijan Bradanović u tekstu »Palača Dominis u Rabu« (53–58).

Vesna Bauer Munić piše o ključnim odrednicama povijesti hrvatskih zemalja u razdoblju ranoga novog vijeka. Polazi od značenja Osmanskog Carstva za naše prostore, zatim se osvrće na Habsburšku Monarhiju, Mletačku i Dubrovačku Republiku i na kraju ističe doprinos hrvatskoga intelektualnog stvaralaštva novovjekovnoj Europi (»Hrvatske zemlje u doba Marka Antuna de Dominisa: pregledi novije historiografije«, 59–64).

Na osnovi građe iz sedam leksikona i devet enciklopedija objavljenih u razdoblju od 1925. do 2009. godine Mirjana Crnić istražuje zastupljenost Marka Antuna de Dominisa u njima (»M. A. de Dominis u hrvatskim enciklopedijama i leksikonima«, 65–71). »O djelu i izdanjima Marka Antuna de Dominisa« (73–79) završni je rad ovog broja u kojem Ante Maletić donosi de Dominisove radove podijeljene na radove iz fizike, manje teološke i polemičke radove te monumentalno djelo *De republica ecclesiastica libri X*.

Na kraju časopisa u rubrici »Prikazi, osvrti, bilješke« (83–118) objavljeno je ukupno 13 prikaza relevantne literature iz područja crkvene povijesti te osvrt na nekoliko održanih znanstvenih skupova.

Ana Biočić